

prettig te weten dat een groot gedeelte van de doorgewerkte stof aan de kant kan worden gelegd'. Betekent zo'n uitspraak dat wij de hoop op een overzichtelijk en evenwichtig gecomponeerde publikatie, die ook leesbaar is en duidelijk de historie van de kerkelijke gemeente onderscheidt van die van het kerkgebouw en andere kerkelijke bezittingen, maar meteen moeten opgeven? Nu komt ook de negentiende eeuw er maar bekaaid van af. Maar, zo deelt de auteur ons in de inleiding mee, 'Er zijn nog veel gegevens, die op ontdekking en beschrijving wachten'. En dat houdt de moed erin, te Anloo en elders. Laat niemand die geïnteresseerd is of het orgelfonds wil steunen, overigens door mij ervan weerhouden worden het boekje aan te schaffen. Het is keurig uitgegeven en bevat een aantal goede afbeeldingen (de drie los bijgevoegde tekeningen geven de toestand van het kerkgebouw in 1891 weer).

A. de Groot

H. de Buck, *Groninger jongensleven omstreeks het midden van de negentiende eeuw. Grepen uit de gedenkschriften van de 'Latijnsche jongen' Rinse (Koopmans) van Boekeren*. Met inleiding en verbindende tekst, Uitg. Stabo/All-Round B.V. Groningen (z.j.) 125 p. (*Populair wetenschappelijke geschriften*, nr. XVI). Pb f 37,85; geb. f 42,90.

De Leidse hervormde predikant Rinse Koopmans van Boekeren (1833-1896) maakte destijds naam als schrijver van schetsen, novellen, romans en gedichtjes — veel meer dan als godgeleerde. Ook al zijn *Knutselwerk*, *Kappipo*, of *Herinneringen van den ouden tolbaas* thans geheel vergeten, Van Boekeren was een rasschrijver. Dat het schrijven hem in het bloed zat, bewijst deze publikatie, verzorgd door de vroegere bibliothecaris van de Groningse universiteit. Uit Van Boekerens nalatenschap door diens zoon aan de Groningse U.B. gelegateerd, kwamen drie dagboekjes tevoorschijn, uit de jaren 1848 en '49, waarin de 16-, 17-jarige gymnasiast bijna dagelijks zijn wederwaardigheden, dromen, verliefdheden en verlangens heeft beschreven. In ongekuiste vorm noteerde hij scheldpartijen van ruziënde straatjongens, hooglopende discussies tussen docenten en leerlingen, spaarzame woordjes opgevangen uit de mond van zijn op afstand aanbedene. De twee cause-riëen die De Buck aan dit materiaal heeft gewijd en die in dit boekje letterlijk afgedrukt zijn, laten zich niet alleen lezen als ontspanning, maar mogen zeker ook gezien worden als een bijdrage aan de sociale en pedagogische geschiedenis. Voor de kerkhistoricus is het jammer dat de 'gedenkschriften' ophouden bij de aanvang van Van Boekerens theologische studie en over het waarom van zijn keuze voor het predikantsambt, die in deze jaren al vaststond, de lezer in deze bladzijden niets wordt gezegd. In aanmerking genomen het gemengde gehoor waarvoor deze teksten zijn uitgesproken, lijken mij de (niet karige) selectie der fragmenten en de onderhoudend geschreven toelichtingen 'to the point' en verantwoord.

A. de Groot